

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1970.

(Første behandling af forslaget til folketingsbeslutning (nr. VIII) findes i tidenden sp. 991).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 143 stemmer.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Der vil nu blive givet folketingets ombudsmand meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et kontaktorgan mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter (af Poul Schlüter m. fl.).

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. III) findes i tillæg A. sp. 445, fremsættelsen i tidenden sp. 612).

Forslaget sattes til forhandling.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne indlede med at sige, at når det er mig, der besvarer forslaget og ikke arbejdsministeren, hænger det ikke så meget sammen med forslagets ordlyd som med motiveringerne for forslaget, sådan som de har fundet udtryk såvel i bemærkningerne som i ordførerens fremsættelsestale. Her var der jo mere tale om en generel økonomisk politisk end om specielle arbejdsmarkedsmæssige forhold.

Til forslaget vil jeg gerne først sige, at vi har i regeringen ikke været i stand til at se, at der skulle være et behov for at oprette et sådant permanent kontaktorgan imellem regeringen og arbejdsmarkedets to parter. Vi har i forvejen det økonomiske råd, som beskæftiger sig med den generelle økonomiske

politik, og hvor arbejdsmarkedets parter er repræsenteret, lige så vel som regeringen er det, om end ikke igennem ministre så dog igennem embedsmænd. Her finder der som sagt drøftelse sted af den art og karakter, som ordføreren for forslagsstillerne gav udtryk for i sin fremsættelsestale.

Regeringen agter dernæst at iværksætte et perspektivanalysearbejde, hvor man i høj grad vil beskæftige sig med de økonomiske udviklingstendenser og de mange problemer, disse udviklingstendenser rejser. Vor tanke er, og vi har fået tilslutning til denne tanke, at den tidligere udarbejdede perspektivanalyse, som alene omfattede den offentlige sektor, skal føres videre og uddybes med en analyse af den private sektor, og det vil jo sige, at netop de problemer, som ordføreren for forslagsstillerne omtaler, vil blive taget op i dette analytiske arbejde.

Vi foreslår dernæst oprettelsen af et kapitalmarkedsråd, som for den del af den samlede økonomiske politik, der hedder det danske kapitalmarked, på tilsvarende måde skal foretage analyser, undersøgelser og kortlægninger, som skal kunne danne grundlag for beslutningerne.

Der er altså på det felt, hvor forslagsstillerne her ønsker oprettet et permanent kontaktorgan, i forvejen allerede ét organ, og der vil blive oprettet to, som mere eller mindre vil komme til at beskæftige sig med de problemer, som det permanente kontaktorgan skulle tage op. Desuden har vi den opfattelse, at den ad hoc mulighed, også den løbende ad hoc mulighed, der er for at forhandle mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter, er tilstrækkelig til at varetage de opgaver, der måtte være ud over dem, der behandles i de organer, jeg har nævnt. Vi kan derfor ikke se, at der er noget behov for at etablere et sådant kontaktorgan.

Dernæst kan vi ikke være enige med forslagsstillerne i, hvorledes et sådant kontaktorgans opgaver skulle være. Nu kan man sige, at når vi afviser kontaktorganet, kunne vi lade være med at gå ind på en debat om det foreslåede kontaktorgans opgaver, men jeg synes alligevel, det vil være rigtigt at gøre nogle bemærkninger herom.

Et sådant permanent kontaktorgan ville blive udtryk for en indblanding fra regeringens side i overenskomstforhandlingerne. Det er fortsat regeringens opfattelse, at disse

[Økonomi- og budgetministeren.]

forhandlinger bør overlades til arbejdsmarkedets parter selv, og vi forventer, at arbejdsmarkedets parter i deres forhandlinger på tilsvarende måde som tidligere vil tage de fornødne hensyn til samfundets samlede økonomiske situation.

For det andet vil jeg gerne understrege, at især i det, ordføreren for forslagsstillerne sagde i sin fremsættelsestale, er det kommet til udtryk, at her er alene tale om, at kontaktorganet skulle have en løndæmpende opgave, der er ikke tale om, at man anviser andre veje, man beskæftiger sig alene med lønbegrænsningen.

Vi afviser ikke fra regeringens side, at en indkomstpølitik kan være nødvendig i særlige situationer, men det må efterhånden gå op for den nuværende opposition, at der er forskel på en socialt afbalanceret indkomstpølitik og så en lønbegrænsningspølitik, som man i den side af salen synes at have en forkærlighed for.

Vi tror ikke på, at det, man nævner både i bemærkningerne og i fremsættelsestalen om løsninger på lavtlønsproblemet via skatterne, er realistisk. Heller ikke den begrundelse for etablering af et sådant permanent kontaktorgan kan vi altså være delagtig i.

På tilsvarende måde gælder det, at det, man forestiller sig med hensyn til ligelønnen, tror vi heller ikke på fremmes igennem et sådant kontaktorgan. Ligelønsproblemet behandles af arbejdsmarkedets parter inden for de forskellige områder af arbejdsmarkedet, og det ville forekomme at være en utidig indblanding i disse forhandlinger, hvis man forestillede sig, at et sådant kontaktorgan skulle beskæftige sig med det problem.

Endelig vil jeg som det tredje sæt af bemærkninger sige, at vi har indtrykket af, at der ikke er nogen interesse for kontaktorganet. Der er det altså ikke hos regeringen, men der er det heller ikke hos arbejdsmarkedets to parter. Det har fundet udtryk i rent foreløbige udtalelser, efter at forslaget var fremsat, men disse udtalelser viser altså, at der ikke er nogen interesse for kontaktorganet hos arbejdsmarkedets parter. Og da der som sagt heller ikke er nogen interesse hos regeringen, må man sige, at interessen for dette forslag er overordentlig lille.

Af disse grunde mener regeringen ikke,

det er hensigtsmæssigt at etablere et sådant permanent kontaktorgan.

Bertel Pedersen: Når man fra det konservative folkepartis side efter ca. 3½ års regeringsdeltagelse nu mener, at der bør oprettes et kontaktorgan mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter, og fremsætter forslag til folketingsbeslutning derom, må det vel opfattes sådan, at man i de 3½ år, hvor der ganske vist var en radikal arbejdsminister, har følt det som et savn, at der ikke fandtes et sådant organ, og derfor nu mener, at det bør oprettes.

Vi i socialdemokratiet kan ikke se den store lykke i dette organ. Det vil helt og holdent være op til regeringen at kunne tale med arbejdsmarkedets parter, og den evne tror jeg er større hos den socialdemokratiske regering, end det har været tilfældet i VKR-regeringens tid.

Formålet med dette kontaktorgan er, selv om det er indpakket, at holde lønningerne nede. Man taler om harmoni og sammenhæng i omkostningsudviklingen og om reallønsstigninger ved lavere skatter og priser. Det må være erfaringerne fra de ca. 3½ års VKR-regeringstid, hvor vi oplevede en stigning i skatterne på 50 pct. og en stigning i momsen på andre 50 pct. og — efter socialdemokratiets mening — et meget dårligt samarbejde både med LO og erhvervslivet, der bevirker, at forslaget fremkommer. Jeg har den opfattelse, at de forhandlinger, der føres med arbejdsmarkedets parter, føres på et realistisk og samfundsmæssigt plan vedrørende de lønmæssige afgørelser.

Et andet stort spørgsmål, der også vedrører omkostningssiden for Danmarks erhvervsliv, vedrører de rentemæssige udgifter og kanaliseringen af kapital til investeringer. Men dette hænger igen sammen med hele udviklingen i det frie kapitalmarked, hvor de arbejdsfrie indtægter, der fremkommer bl.a. ved jordspekulation og ved spekulation i ejerlejligheder m.m., er medvirkende til at bringe ulave i landets økonomi. Det havde været mere rimeligt, om man her havde haft et kontaktorgan, der kunne styre denne side af de vanskeligheder, landet er ude i. Men her er de konservative ikke hjemme.

Da hr. Ninn-Hansen i juni måned fremkom med et forslag om et kontaktorgan, ud-

[Bertel Pedersen.]

talte han, at han kun ville gå videre med forslaget realisering, når begge arbejdsmarkedets parter havde tilkendegivet deres interesse. Og ved det foreliggende forslags fremkomst siges følgende ifølge referat i Kristeligt Dagblad af 12. november i år følgende af LOs formand, Thomas Nielsen:

„Jeg kan ikke se nytten af et udvalg som det, der nu lægges op til fra konservativ side.“

Arne Lund fra Dansk Arbejdsgiverforening siger:

„Vi er ikke specielt interesseret i et indkomstpoltisk udvalg, men anser det for værdifuldt med en løbende kontakt mellem den til enhver tid siddende regering og arbejdsmarkedets parter.“

Sammenholder man disse udtalelser med hr. Ninn-Hansens udtalelser i juni måned om begge parter interesse, så forstår man endnu mindre det foreliggende forslags fremkomst.

Socialdemokratiet er ikke interesseret i dette forslag og kan ikke medvirke til dets gennemførelse.

Henry Christensen: Jeg lyttede med særlig interesse til økonomiministerens bemærkninger og hans begrundelse for at afvise det forslag, der her er fremsat, og det fremgik jo tydeligt, at økonomiministeren havde mange begrundelser. Det første sæt begrundelser gik på, at vi havde så og så mange andre organer i forvejen, vi havde bl. a. det økonomiske råd, og nu skulle der være et perspektivanalyseudvalg. Økonomiministeren kunne have nævnt andre ting: organet i Nationalbanken og den kontakt, der er dér osv.

Jeg er ikke tilbøjelig til at være ganske uenig i det, økonomiministeren her sagde, men jeg vil give ham det gode råd at læse sine egne fortrinlige bemærkninger igennem, inden han beslutter sig til at komme med et forslag om et eventuelt kapitalmarkedsråd. Økonomiministeren kan finde ganske overordentlig stærke begrundelser i det, han sagde i dag, for, at vi ikke bør oprette et kapitalmarkedsråd.

Nu kan økonomiministeren jo så sige til mig, at dette var måske til gengæld heller ikke en alt for varmhjertet tilslutning til, at vi så skulle oprette det organ, der er fore-

slået fra forslagsstillernes side, og hvis økonomiministeren vil komme og sige det til mig, så skal jeg ikke afvise det alt for voldsomt.

Til gengæld vil jeg gerne sige, at der ligger jo i de begrundelser, der er fremsat vedrørende det foreliggende forslag, ganske alvorlige samfundsøkonomiske problemer. Spørgsmålet om at etablere kontakt mellem regering og de forskellige erhvervsorganisationer og arbejdsmarkedsorganisationer beror, når alt kommer til alt, i meget høj grad på regeringen selv. Organisationerne er naturligvis villige til at gå ind i sådanne forhandlinger; det har de været over for skiftende regeringer, uanset at deres følelser kan være lidt mere eller mindre varmhjertede over for den kulør, regeringen nu står for.

Jeg mener også, der ligger meget i forslaget, som er værd at understrege: problemet om omkostningsudvikling og indkomstudvikling er ikke et problem, som man bør skyde hen til drøftelse alene i de seneste måneder, inden en ny overenskomst skal se dagens lys. Jeg tror, at vi har et stærkt behov for at få overvejelser, måske endda beslutninger, i gang vedrørende nogle af disse ting også uden for de allermest betændte perioder. Jeg tror, det ville have været klogt, om økonomiministeren havde givet udtryk for en tilsvarende anskuelse.

Jeg synes nok, der er en nuance at for nemme i regeringens stilling i forhold til, hvad man sagde for nogen tid siden. Der er ligesom en knap så stærk afvisning af indkomstpoltikkens nødvendighed, som der var for et stykke tid siden i socialdemokratiets holdning. Godt det samme. Jeg føler mig aldeles overbevist om, at Danmark vil være stillet over for stigende konkurrencevanskeligheder, og dér er det omkostningerne, herunder indkomstudviklingen, der kommer til at spille en rolle.

Når man nu fra den socialdemokratiske ordførers side taler til os om skævhed i den politik, der har været ført, sådan at man altså måtte forstå, at det særlig var lønmodtagernes indkomster, der var holdt tilbage i forhold til andres, altså erhvervenes, så beder jeg egentlig både ordføreren og økonomiministeren se lidt på, at vi har haft en udvikling, hvor lønomkostningerne og altså også lønindtægterne stadig er vokset ganske betragteligt, medens vel et af hovedproble-

[Henry Christensen.]

merne i øjeblikket er erhvervenes utilstrækkelige indtjeningssevne. Jeg tror, man gjorde klogt i at erkende, at det nok så meget er den problemstilling og ikke den omvendte, der er den afgørende.

Regeringen er jo desværre startet sådan, at man ikke har erkendt, at det, som nu var noget af det mest presserende, var en bekæmpelse af omkostningsudviklingen. Man har gjort det modsatte, man har valgt at ville skaffe sig øgede indtægter i statskassen, man har valgt at ville stramme finanspolitikken ved det eneste middel, der stod til rådighed, som uundgåeligt bevirkede, at omkostningerne varigt skulle stige her i landet. Det er et ansvar, der hviler tungt på den nuværende regering, og det betyder, at flere og flere ser med stadig større betænkeligheder på den overenskomstsituation, vi nærmer os, og som skal finde sin udløsning i begyndelsen af 1973. Regeringen har igennem sin politik skubbet store problemer frem til den tid og gjort dem større og vanskeligere for Danmark, og derfor vil jeg gerne stille det spørgsmål ved denne lejlighed til økonomiministeren, om man ikke begynder i regeringen at blive alvorligt angstelig for den omkostningsudvikling, som ministeren i går fortalte foreløbig skulle udløse efter hans bedømmelse to af de tunge dyrtidsportioner i 1972; det er altså en inflation på ca. 6 pct., man foreløbig og på forhånd kalkulerer med i det kommende år bl. a. i kraft af, hvad man selv har gennemført. Giver det ikke anledning til betænkeligheder? Og så kan man nok diskutere, om man skal vælge den ene eller den anden form, det afgørende er, om man overhovedet har én politik, der vil bekæmpe omkostningsstigningerne, der vil forsøge at bekæmpe en for kraftig inflationsudvikling her i landet.

Niels Helveg Petersen: Indkomstpolitik er jo et begreb, som i tidens løb er blevet anvendt i mange forskellige betydninger; i praktisk politik har der været vanskeligheder med at give begrebet et meget præcist indhold. Men man kan vel sammenfattende sige, at indkomstpolitik er bestræbelser for at bringe indkomstdannelsen under en vis samfundsmæssig kontrol.

Det er i sig selv besynderligt, at de partier, der på andre områder stærkest understreger

betydningen af en samfundsmæssig kontrol med de økonomiske anliggender, også er dem, der stærkest vender sig imod begrebet indkomstpolitik, således som jeg her har forsøgt at definere det.

I praksis er det jo sådan, at vi i denne sal med beslutninger, der træffes her, indirekte påvirker indkomsterne og indkomstfordelingen på en række forskellige måder, gennem skatter og afgifter, gennem offentlig løn- og pensionspolitik, rente- og kapitalpolitik, gennem uddannelsespolitikken og socialpolitikken. Men endnu har vi altså ikke udviklet i tilstrækkeligt omfang instrumenter til påvirkning direkte af indkomstdannelsen, og behovet herfor tror jeg er meget stort og er det af en række grunde.

Det kan for det første nævnes, at de traditionelle metoder til påvirkning af den økonomiske udvikling, og her tænker jeg især på finans- og pengepolitikken, har vist sig at være utilstrækkelige til at skabe den økonomiske balance, som vi tilstræber i forhold til udlandet. Der kan peges på, at finans- og pengepolitikken, når de anvendes med stor stramhed eller strengthed, risikerer at få bivirkninger, der modvirker f. eks. udbuddet af arbejdskraft. Og vigtigst måske kan man pege på, at anvendelsen af de traditionelle midler i visse situationer kan medføre fare for beskæftigelsen, fordi hensigten med anvendelsen af disse midler jo netop er at bremse op, at begrænse aktiviteten.

Specielt i Danmarks tilfælde vil man jo kunne sige — og jeg mener med rette — at for os, der ikke har balance i forhold til udlandet, er det et selvstændigt formål at begrænse løn- og omkostningsstigningerne. Kun derved kan vi på længere sigt bidrage til en omkostningsudvikling for erhvervslivet, som sætter erhvervslivet i stand til at være konkurrencedygtigt. Derfor tror jeg, man er nødt til at interessere sig meget stærkt for at udvikle indkomstpolitikken til et instrument i den økonomiske politik. Jeg tror, det land, der først klarer at skyde sig ind på den opgave i den økonomiske politik, også vil være det land, der i de kommende år vil have lettest ved at klare sig i forhold til andre lande.

Derfor er der i alle lande en interesse for disse problemer og jo ikke bare i lande, hvor der er ikke-socialdemokratiske regeringer. Jeg vil da gerne sige til økonomi- og budget-

[Niels Helveg Petersen.]

ministeren, at der er udmærkede eksempler på, at socialdemokratiske regeringer i udlandet og jo da også lejlighedsvis herhjemme har interesseret sig stærkt for indkomspolitik, således som jeg her har prøvet på at definere den. Endnu kan man vel ikke pege på noget land, hvor indkomstpolitiske indgreb over en meget lang periode har ført til de ønskede resultater, men man kan pege på en række tilfælde, hvor indkomstpolitiske indgreb på lidt kortere sigt har hjulpet til med at klare akutte økonomiske vanskeligheder.

Efter det radikale venstres opfattelse er det nødvendigt, at man ikke standser bestræbelserne for at udvikle en indkomspolitik. Vi har nævnt i det valgprogram, som vi udsendte i september, at den regering, som fremstod af valget, straks burde optage forhandlinger med arbejdsmarkedets parter om forskellige forhold, man ligesom kunne prøve på at skyde sig ind på, før overenskomstforhandlingerne starter efter de køreregler, som parterne har vedtaget. Jeg mener, det ville være rigtigt at gøre det, og jeg kan kun anbefale socialdemokratiet at være forsigtig i sin afstandtagen fra indkomspolitik som sådan.

Jeg vil også gerne melde mig som helt uenig med budgetministeren, når han siger, at der ikke er nogen mulighed for ad indkomstpolitisk vej at nå bedre løsninger på ligelønsproblemer og lavtlønsproblemer end dem, vi hidtil har nået. Vi må i hvert fald ikke stille os tilfreds med, hvad der er nået f. eks. over for lavtlønsproblemerne med den nuværende forhandlingsstruktur på arbejdsmarkedet. Jeg kan ikke forestille mig, at budgetministeren kan være tilfreds med det. Her i foråret under overenskomstforhandlingerne blev der givet betydelige lavtlønstillæg. Få måneder efter kom der en lønstatistik, der klart viste, at allerede i løbet af en 3-4 måneder var det lønforspring, som var tiltænkt de lavest lønede i forbindelse med overenskomsterne, spist op, så at sige, af lønglidning andre steder. Forskellen var

genetableret. Derfor forstår jeg ikke, at budgetministeren afviser, at der kan være andre metoder, der kan bruges for at klare dette problem bedre, end vi desværre er i stand til at klare det i øjeblikket.

Jeg tror også, at indkomstpolitikken skal ses i denne sammenhæng. Den skal ikke bare anses for at være noget løndæmpende, men også for at være noget, der kan føre til en større social rimelighed i vores lønpolitik.

Endelig er der ét virkelig alvorligt perspektiv i dette, som må interessere socialdemokratiet. Hvis vi kunne udvikle en indkomspolitik, ville vore muligheder for både at rette op på betalingsbalancen og sikre den fulde beskæftigelse være større, end hvis vi skal være henvist til kun at anvende traditionelle midler. Hensynet til beskæftigelsen skulle jeg dog tro måtte veje meget stærkt, for man kan ikke være blind for, at en omkostningsudvikling herhjemme, som ikke modsvares af en tilsvarende udvikling i produktionen, stiller os ringere i konkurrencen med udlandet og dermed skader vores muligheder.

Spørgsmålet er så: hvordan skal man føre indkomspolitik? Det er straks et langt vanskeligere problem, end det er at påvise indkomstpolitikens nødvendighed og ønskelighed. Jeg må sige, at på mit partis vegne anerkender jeg den bestræbelse, der ligger bag dette forslag, men vi tror ikke, at et kontaktorgan løser noget problem. Vi har i forvejen det økonomiske råd. Regeringen har bebudet, at man også vil belemre os med et kapitalmarkedsråd. Jeg mener, at der mod dette kontaktorgan kan rejses indvendinger, der i mangt og meget minder om de indvendinger, der kan rejses imod de planer, vi har hørt om et kapitalmarkedsråd, nemlig at det i sig selv ikke er en ændring af noget som helst, at man nedsætter et råd eller et kontaktorgan. Problemet vil også over for disse råd og organer være, at det er svært at afgøre, hvor det ene holder op og det andet begynder. Opgavefordelingen imellem sådanne organer er mig ikke ganske indlysende klar. Man kan vel sige,

[Niels Helveg Petersen.]

at hvis vi i dansk politik kunne klare vore økonomiske problemer ved at nedsætte råd og udvalg, så havde vi ikke så mange problemer.

Jeg ville tro, jeg kunne stemme for en opfordring til regeringen — eller jeg ville i hvert fald gøre det, hvis det nyttede noget — om at optage drøftelser med arbejdsmarkedets parter nu snarest, men jeg ville nok springe det permanente kontaktorgan over. Hvis regeringen af sig selv har en vilje til at føre indkomstpoltik, hvad jeg håber den har på trods af de udtalelser, der er faldet, finder jeg kontaktorganet overflødigt. Hvis regeringen savner vilje til det, hjælper det alligevel ingenting.

Grete Westergaard: Om det af hr. Poul Schlüter m. fl. fremsatte forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et kontaktorgan mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter kan jeg på SF's vegne kort udtale, at vi ikke har sympati for det. Vi anser det for at være inderlig overflødigt. Vi har udvalg og organer nok, bl. a. det økonomiske råd, som jo altid beredvilligt udtaler sig om samfundsøkonomi og lønpolitik. Forud for overenskomstforhandlingerne plejer rådet at give parterne visse råd om lønrammer, der som regel er meget beskedne, og rådene konkluderer altid i, at der bør vises mådehold fra lønmodtagerside. Skulle regeringen ønske at orientere parterne om den økonomiske situation, og hvad man kunne ønske sig af parterne, har man dog til hver en tid mulighed for at invitere parterne til uforpligtende forhandlinger.

Der tales i bemærkningerne om lavtlønsproblemet, og det er da rigtigt, at det ikke har fundet nogen løsning. Men der er jo af arbejdsmarkedets parter nedsat et udvalg til behandling af disse spørgsmål, ligesom ligelønsproblemet behandles i et udvalg. Måske det var klogest, om disse udvalg fik lejlighed til at gøre deres arbejde færdigt, før folketinget begynder at blande sig i disse spørgsmål. SF håber meget, at der snart kommer resultater fra disse udvalg. Skulle de ikke komme inden næste overenskomst-situation, forbeholder vi os ret til at rejse disse problemer i folketinget.

Med disse korte bemærkninger må jeg på SF's vegne afvise forslaget.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Poul Schlüter*): Jeg vil gerne begynde med at takke hr. Henry Christensen og hr. Niels Helveg Petersen for den forståelse, de viste for den store samfundsøkonomiske baggrund for det forslag, vi har fremsat.

Jeg kan jo ikke takke økonomi- og budgetministeren — jeg skulle måske sige den arbejdsomme økonomi- og budgetminister, for så har jeg ligesom dækket alle tre områder ind — for megen varme i svaret. Ministeren afviste tanken om kontaktorganet, og han gjorde det, synes jeg; meget ubekymret. Nu går det jo let sådan, at ministre i den første glade tid er ubekymrede; men at hele spørgsmålet om omkostningsudviklingen i det danske samfund i den nærmeste tid er af fundamental betydning for, hvordan det skal gå vor beskæftigelse, kan der vist ikke være tvivl om. Hvis økonomiministeren vil forsøge at analysere den situation, som præger det svenske samfund netop nu, kan han vanskeligt afvise, at det svenske beskæftigelsesproblem hænger sammen med to afgørende ting: for det første at man har et skyhøjt offentligt forbrug, og for det andet at man har et omkostningsniveau, som belaster den svenske industris konkurrenceevne. Vi kan ikke sige os fri for, at de samme to faktorer er grundlæggende og har været det i en årrække i den danske økonomi.

Jeg vil gerne sige til ministeren, at vort forslag har vi fremsat og motiveret både i bemærkningerne og i fremsættelsen ganske upolemisk. Det er et forslag, der skal opfattes som et tilbud til regeringen om, at vi vil vise forståelse og yde bistand, hvis regeringen vil føre en politik med det mål at holde omkostningerne nede. Kort sagt: vi mener, man skal forsøge at føre reallønspolitik.

Nu vil jeg godt indrømme, at man ikke af regeringens politik i de første få uger har fået det indtryk, at regeringen anser det som en hovedopgave at bekæmpe omkostningsstigningerne. Jeg tænker på importafgiften, man har indført, som utvivlsomt vil medføre varige prisstigninger. Dens virkninger vil jo ikke forsvinde som dug for solen, når loven engang udløber. Det gælder virkningen på arbejdspladsernes omkostningsniveau, men det gælder også de offentlige budgetter. Økonomiministerens har selv ved sin frem-

[Poul Schlüter.]

sættelse af finanslovsforslaget erkendt, at importafgiften betyder udløsning af en juli-dyrtidsportion; det drejer sig altså om en belastning alene på statsbudgettet i størrelsen 625 mill. kr. Hertil kommer, hvad det betyder for samfundet i form af omkostningsbelastning for kommuner og arbejdspladser.

Det næste var, at man på finanslovsforslaget afsatte en meget stor reserve til ny lovgivning på 750 mill. kr. Man må erkende, at disse to ting ikke er tegn på, at regeringen er særlig bekymret for omkostningsudviklingen. Vi har i fjor kunnet glæde os over ret beherskede prisstigninger i det danske samfund. Vi lå i midten af denne sommer på 16. pladsen i OECD-opgørelsen over OECD-landenes prisstigningsbevægelse, men vi skulle gerne holde os dernede og ikke igen komme tilbage på den 2. plads, som vi havde i OECD-gruppen, da den forrige socialdemokratiske regering gennemførte sin devaluering i 1967.

Indkomstpolitik er jo ikke noget, som er opfundet af politikerne. Nødvendigheden af og behovet for indkomstpolitik er påvist af en lang række sagkyndige økonomer. Nu siger økonomiministeren, at vi skal have et kapitalmarkedsråd, og at det nok kan løse opgaver af den karakter, vi mente at et særligt kontaktorgan var nødvendigt for at klare. Jeg synes, det er indlysende, at de opgaver, som skal løses af et kontaktorgan, umuligt kan løses af kapitalmarkedsrådet, om hvilket vi i øvrigt ikke ved ret meget — eller man skulle måske hellere sige: om hvilket vi ved så forfærdelig meget forskelligt. Vi har tidligere hørt redegørelser om, hvad det råd skulle beskæftige sig med, og jeg forstår i dag, at det også skal kunne tage sig af ting af den karakter, som er omhandlet i vort forslag. Det bliver mere og mere forvildet, hvad det egentlig skal. Det økonomiske råd kan heller ikke løse disse opgaver; hverken det økonomiske råd eller kapitalmarkedsrådet kan.

I øvrigt ved vi, hvad vismændene mener, for vismændene hører til i kredsen af sagkyndige, som har påvist nødvendigheden af at føre en bevidst politik imod omkostningsstigninger og for koordineret indkomstpolitik. Man siger det så sent som i rapporten fra april 1971. Her hedder det i slutningen:

„Mulighederne for ændring af indkomstforhandlingernes form og indhold hænger imidlertid sammen med holdningen til samkøringsproblematikken. . . . Hidtil er samkøringen sket ved indledende konsultationer mellem staten og parterne på det private arbejdsmarked i forhandlingernes indledende faser.“

Vismændene påviser i øvrigt, at indkomstpolitik er forudsætningen for at holde omkostningerne nede.

Jeg vil også gerne minde om, hvad en så anset økonom og tidligere politiker som professor Thorkil Kristensen har sagt om disse problemer. Han siger i et interview med Ekstra Bladet den 7. august 1971:

„Det er givet, at et langt snævrere samarbejde mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter er nødvendigt. Måske burde man ligefrem lave et stående kontaktorgan. Det forekommer mig meningsløst, at de to grupper, som tilsammen bestemmer landets økonomiske udvikling, politikerne og arbejdsmarkedets parter, ser så lidt til hinanden.“

Det tror jeg han har ganske ret i.

Indkomstpolitiske bestræbelser bliver måske nok mødt med en vis traditionel mistænksomhed fra lønmodtagerside. Alle kender jo den umiddelbare, men til gengæld kortvarige glæde, som er forbundet med at have pristalsregulerede sedler i lønningsposen. Men når det kommer til stykket, tror jeg økonomiministeren vil erkende, at ingen gruppe mere end lønmodtagerne er interesseret i stabile priser, og det har sin forklaring i, at selv om vi har dyrtidsregulering, bliver lønmodtagernes lønninger altid først reguleret efter, at prisstigningerne er konstateret. Dækningen er aldrig øjeblikkelig og fuldstændig. Der er måske andre grupper i samfundet, som kan have glæde af inflationen, men lønmodtagerne har det i alt fald ikke, og stabile priser er nok også den vigtigste forudsætning for at fastholde en høj beskæftigelse.

Når ministeren siger, at det da vist alene er afdæmpning af lønstigningerne, det konservative folkeparti interesserer sig for, kunne det næsten tyde på, at ministeren ikke kan have læst bemærkningerne til forslaget eller fremsættelsen, for heri siges ganske tydeligt, at dette her drejer sig om langt, langt mere end blot lønfastsættelsen. Det synes

[Poul Schlüter.]

Jeg i og for sig også den forrige regering har demonstreret; man kan diskutere, i hvor høj grad det lykkedes for den at føre indkomstpoltik. I den tidligere regerings 12 punkts program gik nogle vigtige punkter f. eks. på en effektiv pris- og avancelovgivning og en lovgivning om udbyttebegrænsning, og det er jo gennemført. Det er ting, som viser, at også det konservative folkeparti har den opfattelse, at indkomstpoltik ikke blot er et spørgsmål om selve lønningerne, men at også en anden indkomstdannelse i samfundet spiller en rolle for omkostningsniveauet.

Man kan skabe reallønsforbedringer på tre måder. Man kan gøre det igennem højere lønninger, man kan gøre det igennem lavere priser, og man kan endelig gøre det igennem lavere skatter. Jeg synes, at økonomiministeren i sit svar til mig ganske har overset, at disse to sidste metoder til reallønsforbedringer måske er de vigtigste i vort forslag til beslutning. Der er en sammenhæng imellem lønudviklingen og den sociale lovgivning og skattelovgivningen. Vi kan kun bruge væksten i vor velstand én gang; vi kan ikke først bruge den til en stigning i pengelønningerne og derefter til forbedrede sociale ordninger. Vi har så tit prøvet at bruge stigningen i vor velstand halvanden eller to gange, men hver gang har det givet dårlige resultater. Der er områder inden for arbejdsmarkedet, hvor man bedst sikrer fremgang i realindkomsten gennem ændringer i de sociale love og i skattelovene, og så kan man måske her løse problemerne uden at belaste arbejdspladsernes konkurrenceevne.

Vi har ofte set, at lavtlønstillæggene førte til lønglidning. Det fik to konsekvenser: for det første at man måtte beskatte alles lønstigning, for det andet at de dårligst stillede igen blev lædt i stikken, når nogle måneder var gået. Derfor tror vi, at kan man nå frem til en aftale om dæmpning af pengeindkomststigningen og så måske til gengæld få et løfte om dæmpning i skattestigningen, er det vejen frem. Ofte er man bedre tjent med samme løn og samme skat end med stigende papirpengeindkomster og stigende skatter. Forudsætningen for engang at kunne undvære overbudgetteringen på statsbudgettet er, at vi får løst problemet om ikke

at lade lønningerne stige mere, end produktionstilvæksten tillader.

Jeg vil gerne sige til sidst, at forudsætningen for at nå nogen vegne i denne sag er frivillighed og forståelse mellem arbejdsmarkedets parter og vort lands politiske organer. Men det tror jeg ikke man får uden permanent kontakt, og uden at denne kontakt er etableret i meget god tid, inden den næste overenskomstfase viser sig.

Vi vil gerne bede om et udvalgsarbejde om det beslutningsforslag, vi har fremsat, og jeg vil gerne sige, at vi håber, at arbejdsmarkedets organisationer vil bidrage under dette udvalgsarbejde. Vi mener, at der er brug for at kulegrave alle disse problemer meget, meget grundigt, og vi håber, at forståelsen vil vokse for, at regering, folketing og arbejdsmarkedets parter i fællesskab skal lægge den linje, at det er reallønsforbedringerne, som fører til glæde for de enkelte og samfundet, og ikke lønstigninger og andre indkomststigninger, der er ude af takt med væksten i den samlede produktion.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg har i og for sig ikke mere at sige om forslaget. Jeg har allerede givet udtryk for, hvad regeringens opfattelse af det er. Hvis tinget beslutter at sende forslaget i et udvalg, vil regeringen naturligvis gerne medvirke til udvalgsarbejdet i den udstrækning, vi kan.

Det er imidlertid nødvendigt for mig at svare på stillede spørgsmål, og det skal jeg prøve på.

Hr. Henry Christensen, som jo ikke havde meget at have sin kærlighed til forslaget i, sagde, at etablering af kontakt mellem erhvervsliv og arbejdsmarked og regering i første række afhænger af regeringen. Jeg er så enig heri, som jeg kan være. Derfor har denne regering da også både taget initiativet til og tilkendegivet sit ønske om at få intim kontakt med erhvervslivet og arbejdsmarkedets parter, betydelig mere end den tidligere regering gjorde det — men det afhænger altså også af regeringens vilje, erkender jeg, og dér er altså forskellen.

Så spurgte hr. Henry Christensen, om ikke regeringen var ængstelig for inflationsudviklingen, for nu står vi med sandsynligheden for, at vi får to dyrtidsportioner i 1972. Jo, det er vi naturligvis.

[Økonomi- og budgetministeren.]

Alle de udmærkede betragtninger, hr. Poul Schlüter anstillede om forholdet mellem priser og prisstigninger og lønstigninger, er så rigtige, som de er sagt, og det er også rigtigt, at lønmodtagerne ikke kan være interesserede i en fortsat prisstigningsperiode. Jeg tror, hr. Poul Schlüter gjorde opmærksom på, at lønmodtagerne ikke fik fuld dækning og fik den for sent. Det er synspunkter, som gang på gang er fremsat, men som man åbenbart først nu rigtig får forståelse for i den side af salen. Jeg mener, lønmodtagerne er dem, der er mest interesserede i, at vi kan dæmpe den inflatoriske udvikling. Men det er ikke regeringen — i hvert fald ikke den nuværende — der har skabt denne inflatoriske udvikling. Jeg gør opmærksom på, at den dyrtidsportion, som udløses af januarpristallet og kommer til at gælde det meste af 1972, er et resultat af en prisudvikling, der er sket under den tidligere regering, et resultat af beslutninger, der er truffet af den tidligere regering.

Det er rigtigt, at dyrtidsportionen efter julipristallet — vi ved ikke bestemt, om den kommer eller ikke, men vi anser det for sandsynligt, at den kommer — i et vist omfang vil være fremkaldt af den midlertidige importafgift. Men i hvilken udstrækning priserne vil blive påvirket af den midlertidige importafgift, er det ikke noget menneske muligt at sige i dag. Det afhænger i høj grad af, hvorvidt udlandet bærer importafgiften, og det gør de udenlandske eksportører i et vist omfang. Det afhænger af, hvor stærkt erhvervslivet forhøjer sine priser, også under hensyntagen til aftrapningen af importafgiften. Jeg tror ikke, der er noget menneske, der i dag kan foretage blot nogenlunde realistiske beregninger over, hvad prisvirkningen af importafgiften vil være. Vi har i sin tid sagt, at hvis den får fuld virkning, vil virkningen komme til at udgøre ca. 2 points. Jeg tror altså ikke, den får fuld virkning, men vi er da i høj grad opmærksomme på det uheldige i en fortsat inflatorisk udvikling.

Hr. Niels Helveg Petersen vil jeg gerne sige tak for det udmærkede foredrag, han holdt om indkomstpoltikken. Det var sandelig oplysende. Først fik vi en definition af indkomstpoltik, og det var at bringe indkomsterne under kontrol. Så fik vi nogle

forskellige bemærkninger om, hvor nødvendig en indkomstpoltik var, og de lød meget fornuftige. Men når vi så kom til spørgsmålet: hvordan skal vi føre indkomstpoltik? ja, så var hr. Niels Helveg Petersens bemærkning: „Det er lidt svært at hitte ud af.“ Ja, det er sandelig svært at hitte ud af, for hr. Niels Helveg Petersen gav os ikke noget mønster på, hvordan man skal føre indkomstpoltik.

Hr. Niels Helveg Petersen ved lige så godt som jeg, at i spørgsmålet om indkomstpoltik er der store interesse modsætninger med hensyn til, hvordan man eventuelt vil gribe sagen an. Jeg skal da gerne gentage, hvad jeg har sagt ved tidligere lejligheder: den måde, den tidligere regering forsøgte at drive indkomstpoltik på — og det mislykkedes jo totalt — var at lægge hovedvægten på at bremse op for lønstigningerne. Det er at begynde indkomstpoltikken i den forkerte ende af indkomstskalaen. Det kan jo være, at vi kommer til at stå over for forslag om at begynde i den anden ende af indkomstskalaen; så skal vi se, hvor den indkomstpoltiske interesse er henne, når det er de store indtægter, der skal dæmpe deres indkomststigninger. Jeg har ikke noget forslag om, hvordan vi skal gøre det, men jeg har visse tanker. Så får vi se, hvor viljen er til at gøre noget sådant.

Der kan siges meget fornuftigt og rigtigt om indkomstpoltik, og socialdemokratiet afviser ikke indkomstpoltik. Vi har aldrig gjort det. Vi er som regeringsparti det eneste, der har gennemført indkomstpoltik i Danmark, nemlig med helhedsløsningen i 1963 — ja, jeg takker også igen de radikale for støtte. Det er i øvrigt ganske karakteristisk, at hver gang vi har en socialdemokratisk regering, er de radikale betydelig mere fornuftige, end når de er i et bundet selskab med den øvrige del af højre side i salen. Det kan måske gentage sig, og det skal kun være velkomment, hver gang fornuften stiger.

Når hr. Poul Schlüter finder, at jeg er lidt ubekymret, og mener, at det er ministre i den første tid, går jeg ud fra, at det er erfaringen for 3½ år siden, der har lært hr. Poul Schlüter det. Ja, det er sundt at være regering i et stykke tid, så lærer man noget. Men det kan være usundt for landet, hvis den selv samme regering, der her var tale om,

[Økonomi- og budgetministeren.]

havde fået lov til at sidde for længe. Jeg er ikke ubekymret, og regeringen er ikke ubekymret over situationen; og at vi ikke er det, fremgik også af, at vi mødte frem med forslaget om den midlertidige import-afgift, som vi naturligvis måtte være klar over indeholdt ulemper og besvær. Men jeg er sikker på, at hvis den tidligere regering havde haft mod og mandshjerte, var den selv kommet med det forslag. Det ville være letsindigt, hvis man viste ubekymrethed over for vores økonomiske situation. Det, vi har sagt — og det vil jeg gerne gentage — er, at med de midlertidige foranstaltninger, vi har foretaget, håber vi på i løbet af 1972 især i valutarisk henseende at få det pusterum, der skal give os mulighed for at lægge en langsigtet politik, og det håb har vi stadig væk.

Nu siger hr. Poul Schlüter, at forslaget til beslutning er et tilbud til regeringen. Ja, det er vel også et tilbud til arbejdsmarkedets parter. Men når nu hverken regeringen eller arbejdsmarkedets parter synes at være særlig glade for tilbuddet, må man altså bedrøveligvis sige, at det er spildte Guds ord på Balle-Lars, man har præsteret fra de konservatives side i denne sag. Det betyder ikke, at de meget vigtige problemer, som man motiverer oprettelsen af et kontaktorgan med, er os uvedkommende, og det betyder ikke, at regeringen ikke vil søge en løbende kontakt med arbejdsmarkedets parter, men også med andre parter her i vort samfund. Jeg synes, det er ganske karakteristisk for forslaget her — det var det, jeg forsøgte at sige indledningsvis — at det kun sigter på at inddrage arbejdsmarkedets parter og regeringen i drøftelserne. Derfor har det ikke den bredde, som et sådant kontaktarbejde skal have, og som vi i et vist omfang har i det økonomiske råd; dér har vi dog fundet, at der er en mangel med hensyn til kapitalmarkedets forholdene i vor måde at drive samarbejdet på i Danmark, og derfor søger vi at afhjælpe denne mangel. Jeg har ikke sagt, at kapitalmarkedsrådet kan erstatte et kontaktorgan imellem arbejdsmarkedets parter og regeringen, men jeg har sagt, at med det økonomiske råd, med perspektivudvalget og med kapitalmarkedsrådet har vi et tilstrækkeligt rådsapparat, der, suppleret med de løbende ad hoc-drøftelser med ar-

bejdsmarkedets parter, som vi er indstillet på, er tilstrækkeligt til at få disse ting belyst, gennemdrøftet og forhåbentlig også ført ud i livet.

Henry Christensen: Jeg håber, økonomiministeren lagde mærke til den tale, der blev holdt af SFs ordfører, der sagde, at vi havde ikke alene organer, men vi havde råd og organer nok her i landet. Det synes jeg ministeren skal tænke på, inden han går videre med sit forslag om, at vi også skal have et kapitalmarkedsråd. SF synes altså, at vi har råd og organer nok her i landet.

Jeg vil gerne sige til økonomi- og budgetministeren i diskussionen om kontakt mellem regeringen og de forskellige erhvervsorganisationer, at ud over den gode vilje er det ganske afgørende, hvilken politik en regering har at gå til organisationerne og til folketingsmedlemmerne. (*Økonomi- og budgetministeren* [Per Hækkerup]: Ja!). Ja, og dér er det foreløbig bemærkelsesværdigt, at man kan sige, at vi somme tider har haft regeringer, der fik begrænset inflations- og omkostningsudviklingen for lidt. Dog har vi i de sidste 3 års tid haft en inflationsudvikling, der lå noget under den, vi kendte i årene, inden den foregående regering kom til. Men jeg mindes egentlig ikke igennem mange år at have oplevet i en situation, hvor omkostnings- og inflationsproblemet må være et af de mest centrale for vore arbejdspladser og for vor konkurrenceevne, at en regering er mødt frem med som det første en politik, som direkte vil forøge dette lands omkostninger varigt. Jeg skal lade være med at gå ind i en diskussion med ministeren om, hvorvidt man kan håbe, at det ikke bliver så slemt, som man kan frygte osv. Regeringen har valgt en politik, hvis mest uundgåelige virkning er: vi skal have varigt højere omkostninger i dette land, hvor sådanne stigninger automatisk accelererer mere end nogen andre steder.

Jeg skal slutte med at notere mig, at ministeren forklarede, at dette forslag ikke var noget, regeringen syntes om. Det var spildte Guds ord på Balle-Lars. Dermed har ministeren jo forklaret, hvem der er Balle-Lars. Jeg ved ikke, om ministeren husker historien. Det var en noksom bekendt forbryder i hine dage, der endte med at blive ført til

[Henry Christensen.]

retterstedet, fordi han ikke lod sig påvirke af gode henvendelser. Som det hedder i den gamle beretning, var han forstokket og uimodtagelig. Det var Balle-Lars dengang.

Niels Helveg Petersen: Hvis jeg erindrer ret, afviste socialdemokratiets leder, hr. J. O. Krag, under valgkampen, at en kommende socialdemokratisk regering overhovedet ville drømme om at føre indkomstpolitik. På den baggrund har jeg svært ved at se, hvor det egentlig er, fornuften er steget, for hr. Per Hækkerup afviser nu ikke indkomstpolitik. Ja, ikke nok med, at hr. Per Hækkerup ikke afviser det, hr. Per Hækkerup bebudede jo i dag, at regeringen havde et indkomstpolitisk udspil under opmarch. Hvordan ville vor stilling være, sagde ministeren, hvis vi tog fat i den anden ende, hvis vi tog fat over for — ja, jeg ved jo ikke, hvor budget- og økonomiministeren vil tage fat. Jeg kan berolige ministeren: vor indstilling vil være den samme, uanset hvor hr. Per Hækkerup begynder, bare han begynder at føre indkomstpolitik. Og jeg synes, at det er temmelig sensationelt, at vi i dag har fået bebudelse af, at den socialdemokratiske regering nu ikke alene ikke afviser, men faktisk er på vej til at indse det fornuftige i det, som vi har sagt hele tiden.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Schlüter): Jeg har naturligvis ikke så mange yderligere bemærkninger at gøre til Balle-Lars, siden jeg på forhånd bliver orienteret om, at de må anses for spildt. Jeg mener, at vi har motiveret vort forslag overordentlig sagligt både i bemærkningerne til det og i fremsættelsen forleden samt i min tale for en time siden. Vi har nu fået et svar, som var pure afvisende, og det beklager jeg naturligvis. For når vi har kaldt vort forslag for et tilbud til regeringen, så skal det forstås som langt mere end en talemåde. Når vi har lagt vægt på at fremkomme med dette forslag, ganske kort efter at den nye regering blev dannet, og når vi har fremsat det aldeles upolemisk, så har det været for at sige til den nye regering, at hvis den ville føre en politik med det sigte at begrænse omkostningsstigningerne — og der er mange slags af dem, det er ikke bare lønstigninger — så kunne regeringen på forhånd regne med

at få støtte fra det konservative folkepartis side. Det er derfor, vi har fremsat forslaget, som vi har, og netop nu, og det er naturligvis en skuffelse, at økonomi- og budgetministeren afviser så blankt, som han gør.

Han afviser ikke bare forslaget, men han afviser også at se problemet i øjnene. Han afviser, at dette virkelig er et hovedproblem i den danske økonomi, men det er det. Og problemet er blevet væsentlig større igennem de initiativer, hans regering har taget i de uger, som er gået. Når ministeren siger lidt forsigtigt om importafgiftens virkninger, at den vil nok — det var ordene i dag — i et vist omfang føre med sig, at vi får udløst en juli-pristalsportion, så er det et blødere ordvalg end det, ministeren brugte, da han fremsatte finanslovsforslaget. I fremsættelsestalen hedder det nemlig — sp. 984:

„Derimod skyldes det formentlig importafgiften, at der tillige må regnes med, at også julpriсталlet 1972 udløser en dyrtidsportion.“

Det synes jeg ikke ministeren i dag skal lægge slør over. Vi må have lov at konstatere, at det er en direkte virkning af selve importafgiften, at vi får udløst i alt fald en dyrtidsportion mere til næste år, end vi ellers ville have fået. Det er altså virkningen af regeringens politik på dette område. Det er interessant at se, at det betyder en øget omkostning for staten på 625 mill. kr.; så kan man jo regne ud, hvor stort beløbet er, når man tager hele det danske samfund med.

Det helt afgørende er imidlertid, at den stigning i omkostningsniveauet, som importafgiften pålægger os, den forsvinder jo ikke, når loven gør det. Jeg tror, vi må regne med, at her er der lagt op til stigninger, som vil være, og det er særdeles beklageligt. Derfor vil jeg sige, at det er et tungt ansvar, ministeren påtager sig ved i dag at tale så let om omkostningsproblemerne, og jeg synes, ministeren skulle have taget imod vort tilbud om at deltage i et medansvar for en omkostningsbegrænsende politik. Den dag kan hurtigt komme, hvor ministeren må beklage, at han i denne tidlige fase, så hurtigt efter at hans regering blev dannet, afviser i denne den vigtigste sag for den danske økonomi at arbejde i samarbejde med det konservative folkeparti og andre i denne sal.

Grete Westergaard: Det er hr. Henry Christensen, der får mig herop. Han henviser til min udtalelse om, at vi har råd og organer nok. Det har vi, men jeg kan ikke se, at spørgsmålet om kapitalmarkedsrådet kommer denne sag ved. Vi plejer vel at holde tingene adskilt fra hinanden.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Hr. Henry Christensen og hr. Poul Schlüter vender tilbage til spørgsmålet om virkningen af den midlertidige importafgift, som man er sikker på vil føre til en varig omkostningsforhøjelse i Danmark. Vi går ud fra, at når den midlertidige importafgift bliver afviklet, så falder priserne igen, og så vil det have en prisafdæmpende virkning igennem 1973, som kan have en stabiliserende virkning også på omkostningsniveauet og lønniveauet i 1973. Det betyder måske, at vi får en dyrtidsportion på et tidligere tidspunkt, end vi ellers ville have fået den, når vi får den, hvis vi får den, i juli 1972. Vi har været nødt til at indkalkulere den i vores overslag over de offentlige udgifter i finansåret 1972-73. Det ville have været velgørende, hvis den tidligere regering på tilsvarende måde havde indkalkuleret den dyrtidsportion, som vi nu må regne med kommer i januar, men det gjorde man ikke. Ikke engang så sent som i skønnet af august måned. Vi erkender naturligvis, at der bliver en prismæssig virkning af importafgiften, men spørgsmålet er, hvor varig den bliver, og spørgsmålet er, om der ikke er indbygget en vis prisafdæmpende virkning for 1973, som jeg tror man ikke skal se bort fra.

Hr. Niels Helveg Petersen var vældig glad for bemærkningerne om indkomstpoltikken, og den glæde kan jeg da fuldstændig dele. Når hr. Niels Helveg Petersen siger, at vi indser det fornuftige i, hvad vi — det er altså de radikale eller måske de tre partier — har sagt hele tiden, så tror jeg nok, det er at overvurdere rækkevidden af min udtalelse. Jeg sagde, det var interessante betragtninger, hr. Niels Helveg Petersen var kommet med om indkomstpoltikken. Men jeg sagde også, at når det kommer til spørgsmålet om, hvordan skal den gennemføres, så stod hr. Niels Helveg Petersen blank, så stod den tidligere regering med en politik, der ikke kunne gennemføres.

Jeg mener ikke, det er nogen let sag at gennemføre en indkomstpoltik, og jeg mener, at de forsøg, vi har set, bortset fra vores helhedsløsning i sin tid, har været socialt uafbalancerede og derfor absolut uantagelige. Jeg mener ikke, vi befinder os i en økonomisk situation, der er af en så akut karakter, at en helhedsløsning eller en indkomstpoltik er politisk gennemførlig og psykologisk acceptabel i den danske befolkning. Vi afviser ikke under enhver omstændighed og i enhver form at gennemføre en indkomstpoltik, men den er altså ikke aktuel.

Hr. Niels Helveg Petersen gav udtryk for, at han og hans parti var villige til, hvis vi kommer med forslag, som begynder i den anden ende af indkomstskalaen, så at indtage nøjagtig det samme standpunkt, som hr. Niels Helveg Petersens parti indtog, da man begyndte i den forkerte ende af indkomstskalaen. Den bemærkning takker jeg for.

Hr. Poul Schlüter prøvede at give udtryk for, at vi afviste at se problemerne i øjnene. Det har vi på ingen måde gjort. Jeg gav klart og tydeligt udtryk for, at vi erkender problemernes alvor. Vi tror bare ikke på, at det konkrete forslag, man har her til en organisation af, hvorledes denne politik skal udformes, er korrekt, er rigtigt, er fornuftigt. Hvis det var sådan, at arbejdsmarkedets parter var kommet og havde sagt: vi har stærkt behov for at få et permanent organ til drøftelse af lønproblemerne med regeringen, så ville regeringen nok have været nødt til at overveje det seriøst. Men det er jo ikke det, der er tale om. Der er ikke tale om, at det er arbejdsmarkedets parter, der kommer. Det er det konservative folkeparti, der kommer — uden at have sympati for sine tanker hos arbejdsmarkedets parter. Det tror jeg nok man må sige berettiger en noget anden vurdering af tingene.

Vi underkender på ingen måde situationens alvor for Danmarks fremtidige økonomiske udvikling, og hvis hr. Poul Schlüter læser det, jeg sagde i fremsættelsestalen til finanslovsforslaget, så vil hr. Poul Schlüter også se, at der ikke ligger nogen underkendelse af de problemer, vi står over for.

Jeg ved ikke, hvem der er Balle-Lars, om det skal være regeringen, der er Balle-Lars,

[Økonomi- og budgetministeren.]

men jeg ved, at hvis Balle-Lars er forstokket og uimodtagelig, så er regeringen lige så lidt Balle-Lars, som de ord, der kom fra de herrer i oppositionen, var Guds ord.

Henry Christensen: Det var jo økonomiministeren, der selv brugte billedet Balle-Lars om den, der afviste i denne situation, så det trænger vist ikke til flere bemærkninger.

Det, jeg synes bliver stående som det mest bekymrende ved debatten, er økonomiministerens afvisning af nogen nævneværdig bekymring, i hvert fald for situationen omkring den omkostningsudvikling, som er i gang, og som nu har nok så alvorlige perspektiver. Jeg tror, det er et mere centralt problem for Danmark og dansk økonomi, end det har været igennem mange år; af mange grunde, det tillader tiden ikke at gå nærmere ind på.

Jeg må i den forbindelse sige, at når ministeren også her afviser bekymringerne i forbindelse med importtolden, så tror jeg, ministeren overser det automatiske system, vi har i Danmark. Hvis man lader importtolden få lov til at slå igennem og give én ekstra dyrtidsportion af de dyre, så betyder det efter vort system, at denne automatisk indregnes i prisniveauet, og derefter er der sat en bølgebevægelse i gang, som ingen kan standse bagefter, medmindre man ændrer på systemet. Derfor vil jeg advare ministeren mod at fortsætte nok så ubekymret over for denne side af sagen, som han har givet udtryk for i dag. Det er det mest betænkelige ved debatten.

Jeg er ked af, at jeg ikke helt måtte regne med det, som fru Grete Westergaard havde sagt. Da jeg fik at vide, at fru Grete Westergaard mente, vi havde råd og organer nok, så troede jeg også, man kunne regne med denne udtalelse i forbindelse med det nok så aktuelle påtrængende spørgsmål i debatten, nemlig regeringens ønske om at få endnu et råd. Jeg forstår, at det ærede

medlem mener, vi har råd og organer nok i dag, men måske ikke i morgen.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen: Budget- og økonomiministerens bemærkninger om det prisfald, vi kunne vente, når først prisstigningerne én gang var kommet, giver mig anledning til nogle betragtninger. For det første er det da svært at kalde det et prisfald. Når man først har påført sig selv en prisstigning, så kan man vel ikke kalde det et prisfald, hvis det skulle gå sådan, at prisen gik ned, når importafgiften falder bort. Det er da i hvert fald en underlig måde at lave prisfald på, først at sætte priserne op og så håbe på, at de bagefter falder igen.

Under alle omstændigheder tror jeg, betragtningen er temmelig sangvinsk. Det kan jo være klædeligt at være sangvinsk, men jeg tror ikke, det svarer til de økonomiske realiteter. Men den diskussion får vi senere. Jeg er overbevist om, at den økonomiske udvikling vil ikke give budgetministeren ret.

Budgetministeren sagde, og det kan jeg ikke lade stå, at vi begyndte i den gale ende. Hvad var det, vi gjorde i den forrige regerings tid, da vi forsøgte at føre indkomspolitik? Vi gennemførte en streng prislov, vi gennemførte en skærpeelse af kapitalvindingsskatten, vi gennemførte udbyttebegrænsning. Godt, det kalder ministeren den gale ende, det var det måske også. Vi lavede også en fornuftig aftale med de offentligt ansatte. Måske var det i den gale ende at begynde. Det kan jo være, budget- og økonomiministeren kan komme med andre måder at gøre det på. Det var det, jeg glædede mig over at budgetministeren på regeringens vegne ligesom bebudede. Nu er jeg spændt på at se, hvilken rigtig ende regeringen mener at have fået fat i.

Jeg skal ikke blande mig i diskussionen om Balle-Lars, men blot sige: det var måske

[Niels Helveg Petersen.]

ikke Guds ord, måske var det heller ikke Balle-Lars; jeg har kun det håb, at det i hvert fald ikke er forspildt.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Schlüter): Når jeg tager ordet igen, er det alene, fordi jeg vil opfordre økonomiministeren til at tænke meget grundigt over, om det mon kan holde, når han siger, at han regner med, at priserne igen vil falde, når importafgifterne falder bort. Jeg er tilbøjelig til at tro, at økonomiministeren nok er den eneste i det danske samfund, som i dette øjeblik regner med det, og det er desværre trist, at det netop er ham, der gør det, for han burde være den, som var mest bekymret for, at prisstigningerne viste sig at blive varige. Jeg er ikke i tvivl om, at der må føres en sikker og koordineret indsats for at komme væk fra de omkostningsstigningstendenser, som ligger i de love, regeringen har gennemført her.

En ting står fast, nemlig at når importafgiften falder væk, så bortfalder også de indkomster, den foranlediger for økonomiministerens statskasse. Og hvad så? Kan vi så regne med, at de dertil svarende statsudgifter også forsvinder, eller er perspektivet ikke snarere, at når provenuet af importafgiften er væk, så må staten på anden måde skaffe sig dækning for de statsudgifter, man i mellemtiden har ladet vokse? Det vil sige stigende skatter eller forbrugsafgifter, og vi ved jo alle, at det fører til, at lønmodtagerne ønsker sig og skaffer sig kompensation. Derfor ligger der her et langtidspøblem, som man efter min mening ikke kan afvise så let og letsindigt, som økonomiministeren gør.

Jeg tror, der skal et samarbejde til mellem staten og arbejdsmarkedets parter, og det er jo ikke alle på arbejdsmarkedet, som er afvisende. Jeg har hæftet mig ved udtalelser, som er fremsat af Arbejdsgiverforeningens formand og af smedenes formand, hr. Hans Rasmussen, som siger, at en koordineret politik, hvis ideen er at dæmpe lønstigningerne og samtidig dæmpe skattestigningerne, det er der mening i. Det er der, og det tror jeg regeringen skulle tænke meget over. Vi her i salen kan jo

ikke holde os til arbejdsmarkedets parter, når det drejer sig om lønstigninger. Vi har kun én faktor at holde os til, og det er regeringen. Det er regeringen, som bærer ansvaret for den samlede omkostningsudvikling, det er ikke arbejdsmarkedets parter, og derfor må regeringen regne med, at her taler vi om en sag, vi må komme tilbage til.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne sige til hr. Niels Helveg Petersen, som kommenterede min udtalelse om, at det radikale venstre og også de to andre partier begyndte i den forkerte ende med hensyn til indkomspolitikken, at jeg må erindre hr. Niels Helveg Petersen om, at da vi kom med et indkomspolitisk forslag i december måned 1967, som hr. Niels Helveg Petersen ved var saglig rigtigt, hvis man ville afdæmpe den inflatoriske udvikling i Danmark, så stemte hr. Niels Helveg Petersen imod sammen med sit parti og de andre partier, fordi der var en lille fløj af SF, der ikke kunne holde stand over for de ubehageligheder for lønmodtagerne, der lå i det forsøg på at bremse den inflatoriske udvikling. Hvis hr. Niels Helveg Petersen, hvad jeg ikke tvivler om, har en god hukommelse, så vil han vide, at under den debat, vi havde, sagde jeg: her lægger man gift for en fornuftig indkomspolitik den næste halve snes år frem i tiden. Det var den psykologiske baggrund, at man væltede den indkomspolitik, der førte til, at regeringen naturligvis ikke kunne komme i kontakt med lønmodtagerorganisationerne og begynde at drøfte sagerne med lønmodtagerorganisationerne. Regeringens forsøg på indblanding i overenskomstforhandlingerne med oplæg eller forsøg på et oplæg på et meget tidligt tidspunkt af overenskomstforhandlingerne måtte på tilsvarende måde efterlade det indtryk, at den daværende regerings indkomspolitik i sit hovedindhold var en lønbegrænsningspolitik.

Jeg vil sige til hr. Poul Schlüter, at regeringen, som vi jo også viser med vore forskellige forslag, er indstillet på at samarbejde både med erhvervslivet og med arbejdsmarkedets parter. Det, det gælder om, er at finde den bedste måde at praktisere det samarbejde på, og vi tror altså ikke, det er nødvendigt med et permanent

[Økonomi- og budgetministeren.]

kontaktorgan til arbejdsmarkedets parter. Vi tror, vi kan klare det på anden måde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring af lov for Grønland om indførselsafgifter m. v.

Valgt blev: *Jørgen Peder Hansen, Ove Hansen, Erhard Jakobsen, Svend Jakobsen, Hans Lund, Johan Nielsen, Moses Olsen, Per Dich, Kurt Brauer, Hans Kjær, Bo Kristensen, Lembourn, Holger Hansen, Nyboe Andersen, Brøndlund Nielsen, Svend Haugaard og Ole Vig Jensen.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m., af lov om rettens pleje og af lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse. (Privatlivets fred m. m.), forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Privatlivets fred) [af Thestrup m. fl.]

og
forslag til lov om ændring af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m. [af Thestrup m. fl.]

Valgt blev: *Lene Bro, Helle Degn, Thomas Have, Hjortnæs, Falk Hansen, Otto Mørch, Tastesen, Poul Dam, Frandsen, Thestrup, Clara Munck, Hans Toft, Per Federspiel, Nathalie Lind, Mette Madsen, Svend Haugaard og Nordqvist.*

Første næstformand (Grete Hækkerup): Der er ikke mere på dagsordenen.

Indfødsretsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om indfødsrets meddelelse. Eksemplarer vil blive omdelt.

I skrivelse af gårs dato er fra ministeriet for kulturelle anliggender under henvisning til § 17, stk. 2, i lov nr. 195 af 8. juni 1966 om bygningsfredning modtaget beretning om statens bygningsfredningsfonds virksomhed i finansåret 1970-71 med regnskab for samme periode. Eksemplarer er omdelt.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 7. december kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af tinglysningsloven.

2) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om skoleskibsafgift.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks Statistik.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af toldloven.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdstageres opfindelser.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om Københavns Fondsbørs.

7) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til folketingsbeslutning om oprettelse af et kontaktorgan mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter [af Poul Schlüter m. fl.].

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste første næstformand til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 14.25.

27. møde.

Tirsdag den 7. december kl. 13.30.

Formanden: I skrivelse af 3. december 1971 meddeler ministeren for forureningsbekæmpelse, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om begrænsning af svovlindhold m. v. i brændsel.

Medlemmer af folketinget Stæhr Johansen, Hanne Budtz, Ninn-Hansen, Lembourn, Poul Schlüter og Stetter har meddelt mig, at de ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om radiospredning.

Medlemmer af folketinget Camre, Knud Bro, Arne Christiansen, Svend Haugaard og Vivike har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsettelse af et folketingsudvalg om forureningsbekæmpelse.

Medlemmer af folketinget Henning Philipson, Kurt Brauer, Morten Lange og Arne Larsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om undersøgelse af offentlige og koncessionerede virksomheders medlemskab af private interesseorganisationer.

De af folketinget valgte statsrevisorer har afgivet beretning om udbygningen af den storkøbenhavnske nærbanetrafik. Eksemplarer er omdelt.

I skrivelse af 2. d. m. anmoder ministeren for offentlige arbejder om, at der må blive foretaget valg af et medlem af *Københavns havnebestyrelse* for tiden indtil 31. december 1973 i stedet for fhv. folketingsmand Axel Kristensen, der er afgået ved døden.

Medlem af folketinget Simonsen har meddelt mig, at han ønsker til arbejdsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren ændre arbejdsløshedsforsikringslovens § 56, stk. 3, så privat-

pensionister under 67 år kan få adgang til arbejdsløshedsunderstøttelse, når de — som følge af utilstrækkelig pension — melder sig til rådighed på arbejdsmarkedet?“

Medlem af folketinget Helle Degn har meddelt mig, at hun ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter ministeren at foretage i anledning af den nuværende lærermangel, som i øjeblikket anses for at være uløselig, og som ved næste skoleårs begyndelse ventes stærkt forøget?“

Medlem af folketinget Skovmand har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter statsministeren at gribe ind over for Bladkompagniets forhøjelse af de små blades løssalgafgifter?“

Medlem af folketinget Valbak har meddelt mig, at han ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvilke konkrete foranstaltninger vil ministeren iværksætte for at reducere tobaksrygningen og ændre rygevanerne — og hvornår?“

Medlem af folketinget Gert Petersen har meddelt mig, at han ønsker til udenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter regeringen at optage kontakt med den provisoriske regering i Bangla Desh med henblik på oprettelse af diplomatisk forbindelse med denne, eller vil regeringen i det mindste tilkendegive sin støtte til kravet om uafhængighed for Bangla Desh?“

Medlem af folketinget Moses Olsen har meddelt mig, at han ønsker til statsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvilke oplysninger kan statsministeren give om de politiske og erhvervsmæssige konsekvenser af Grønlands eventuelle indtræden i EF?“

Disse spørgsmål vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlem af folketinget Ninn-Hansen har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål: